

ՏՐԱԿՏ

ՈՐԱԳԻՐ

Դադարաբանական Դատաբանական և Զոհաբանական

ԵՐԿՐՈՐԻՍՏԻՆԻ, 1841 թ. 56 :

ՕՐԱԳԻՐ

ՈՒՐԻՆԻՍ 17 ՀԱՅՏԱՆՈՒԹՅՈՒՆ 1841

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԹՅՈՒՆ

Տ. Հոգևորական :

Երկրային գրեթե զանազան նամակները կը ծանուցանեն հաստատութեամբ թէ՛ Վ. Սեփու թիւն լորտ փոխարմային՝ ալ Կոստանդնուպոլս գաղափար չէ, և թէ իր տեղը ուրիշը անցաւ : Բայց որովհետեւ անոր տեղը անցնողը հաստատութեան հրատարակած չէին, անոր համար չի գիտցըլ թէ ո՛վ պիտի ըլլայ Երկրային նոր գեսպանը : շատ մարդիկ հետամուտ են այս պաշտօնին ու կուզեն : որոնց մէջ՝ կըսէին թէ աս հետեւեալ ազնուականները միայն կրնան համարուիլ այն բարձր աստիճանին : սըր Վ. Սեփու, լորտ Լեւոն, որ Պարսկաստանի գեսպանութիւն ըրաւ, ու սըր Վալտեր Բարնի, որ տասը տարի առաջ այս պաշտօնը խոհեմութեամբ վարեց :

— Վ. հափառ Բրքան՝ պատուական ու թանկագին սուր մը ընծայ տրուաւ Վ. Սեփու թիւն (որ պաշտօնին միջոցն է, ու արքունի պահպաններուն հրամանատարը) ի նշան հաճութեան իր աշխատքը հողաբարձութեանը որ ունի ազգիկ կըթուծին տալու իր հրամանին տակը եղող զօրքերուն :

Վանապէս ծանրադին սուր մըն ալ նոյն օրը Բարձրագոյն Գլխին ընծայ տրուեցաւ Վ. Սեփու թիւն Վաշիտ փաշային, որ գլխաւորական խորհրդարանին նախագահն է, անոր իմաստուն կառավարութեանը փոխարէն, որովարտանց կաշխատի իրեն յանձնուած պաշտօնը խոհեմութեամբ :

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆՔ

Հայոց Պատմութիւն :

Ղաթարհիս մէջի երեւելի ազգերը թէպէտ իրենց ազգին սկզբնաւորութեանը վրայով պատմութիւններ ունին, բայց գրեթէ ամենն ալ խառնիխուռն ու շինծու առասպելներով զարդարւած, անանկ որ անհնարին է լաւ տեղեկութիւն մը ունենալ անոնց սկզբնաւորութեանը վրայ, որն որ մէկ պատմութեան մը առաջին հարկաւոր գիտելիքն է :

Բայց մեր ազգին պատմութիւնը այնքան ճշմարիտ և այնքան համաձայն է Լստուածաշունչին, առանց այլանդակ առասպելներու, որ կը զմայլի մարդ երբոր կը կարգայ ու տեղադրէ կիմանայ Հայոց ազգին ուսկից ըսկըվիլ ու որչափ երեւելի մարդիք ունենալը, որոնք իրենց քաջութեամբ և փայտութեամբ Հայաստան աշխարհը ծաղկեցուցին ու բոլոր իրենց թշնամիներուն

փարեւը :

— Լեւոն Կիւրիանուպոլսոյ մուհտար ըլ՝ իր իշխանութենէն ընկաւ, նոյն քաղաքի բնակիչներուն ու մեծերուն զանգուտին համար :

— Վ. Սեփու թիւն Վրաստանի փաշային, Կիւրիանուպոլսոյ ընթացքը քննելով՝ մասնաւոր ինքեմ մը ցուցունել անոր ընտանեացը արժանաւոր համարեցաւ Վահագն Բրքան, իրեն հապտակութիւնը ու յաջողակութիւնը վարձատրելու համար, որն որ զինուորական կառավարիչ էր Կիւրիանու, նոյն կողմին վերջին անցքերուն ատենը : Վրաստանի փաշային աղան Եւտիմի պէյ հաղարապետին՝ լիվայութեան աստիճան տրուեցաւ, ու միւս երկու որդիքը Կարիւլ քէրիմ ու Հասան պէյերը որոնք Բարձրագոյն Գլխու գրադիր էին, ալ տեղի առաջ գացին իրենց պաշտօնին մէջ, ու յիշեալ փաշային բրոջը Կիւրիանու Լալիմ պէյը, որ Կիւրիանու խորհրդարանին անդամն էր, խոճակեանութեան պատիւ առաւ :

— Լեւոնի փոխարեանոյն համար նոր մեքենաները՝ որն որ կառավարութիւնը բերել տալու հըրամայր էր, հասան այս օրերս Երկրային :

— Վ. Բարձրութիւն Հայիկ փաշան, տարիէ մը ետեւ է որ հաստատուեց հոս մէկ շոգիով դառնալու ազօրք մը, որն որ հիմայ աղէկ կարգի գըրւած է զօրքերուն համար ու ցորեն կաղայ :

ՕՐԱԳԻՐ

Քաղաքի Երկրային Բանաստեղծի առաջին թարգման արժանապատիւ Կոստանդնուպոլսոյ հովհաննէս ա-

սհուրի եղան : Իստի կը համարձակինք ըսել թէ միայն Հայոց պատմութիւնն է որ Հայու ազգին սկզբնաւորութիւնը կը պատմէ ճշմարիտ ու առանց սնտոսի առասպելներու, ու այս մեծ պարգէն ալ մեր ազգին առաջին Վաղարշակ Հայոց թագաւորը ըրաւ, որն որ ինչպէս կը պատմէ Կոստանդնու, երբ թագաւոր նստաւ Հայոց վրայ, տեսաւ թէ յիշուի Հայաստանի մէջ շատ քաջ մարդիքներ կան զարմանալի քաջութիւններ կրնեն, բայց իմաստուն ըլլալու ամենեւին սէր չունին, և որովհետեւ ինքը գիտուն թագաւոր մըն էր ուղեց որ իմանայ թէ ինչ թագաւորներ տիրած են Հայաստանին, քանի՞ թագաւորներ եկեր են ինչպէս իր ատենը, քաջ մարդիք էին անոնք թէ տկար : ու չի կրնալով գտնալ մէկ գիրք մը որ իր փափագը լեցունէ ու հասկընայ թէ արդեօք երեւելի հին ազգերէն էին Հայք որոնց վրայ թագաւոր եղած էր, թէ մէկ աննշան ազգ մը, միտքը դըրաւ որ օտար լեզուներու մէջ փնտրել տայ Հայոց պատմութիւնը, ուստի Վարդապետ Կատի-

ղան, որ անցածները աւստրիական շոգեհաւով (մըր-րեստ) գնաց զբօսական ճանապարհորդութիւն ընելու համար, ողջամբ հասեր է յիշեալ քաղաքը : ուսկից ամսուս 13 ին ծամայ ելլալու է եղեր Վահագն Կիւրիանու, Վահագնաւոր Վարդապետ հակոբ աղային հետ :

Վաղարշի կը գրեն թէ՛ Վ. Սեփու թիւն Վաշիտ փաշան և Երկրային գեսպան լորտ փոխարմային հասեր են յիշեալ կողմին, ուր տեղ գարանթիւն ընելէն ետքը Վաշիտ փաշան փարիզ պիտի երթայ Վարսիլիայի ճանապարհով :

— Վ. Սեփու Կոստանդնուպոլսէն հասաւ հոս՝ գաղափարական շոգեհաւով, տեղեւոյ Վաշիտի փաշային Վատթէոս Բրք Կալիկոպոլս :

Երկրային հինգ շաբաթի տէրութեան շոգեհաւը Կատի Վահրի Պահրի բաւած, մեկնեցաւ ասկից Կիւրիանու Կիւրիանու :

— Գաղափարական օրագրութիւնը փրէս անուանեալ, կը ծանուցանէ թէ Լեւոնապոլս գեսպանը Բարձրագոյն Գլխին կողմանէ՝ փարիզ հասեր է, ուսկից Կոստանդնուպոլս երթալու է :

— Բանի մը ատենէ ի վեր քաղաքի մէջ խել մը քսակահատ (Եանքէսիճիներ) կը գտնուին, որոնք իրենց գարշելի հարբովը շատ գողութիւններ ըրած են և կրնեն միշտ, մանաւանդ քաղմութեան մէջ : Ուստի հասարակութեանը կը ծանուցանենք աս լուրը, որ ամեն մարդ զգոյշ կենայ անոնցմէ :

Նա անուշով խելացի մէկ մը գտնալով ասորեաց ազգէն, որ քաղաքէն ու յունարէն լեզուն քաջ տեղեկ էր, արժանաւոր ընծաներով իր մեծ եղբորը Բրշակ Պարսից թագաւորին խրկեց յատուկ գիր մըն ալ գրելով անոր՝ որ հրաման ընէ աս մարդու թագաւորական գրքատան մէջ փնտրուելու համար Հայոց ազգին պատմութիւնը :

Երբոր Բրշակ աս թուղթը առաւ ու իմացաւ իր Վաղարշակ կղբօրը միտքը՝ շատ ուրախացաւ ու հրամայեց որ Կիւրիանու քաղաքի մէջը եղած թագաւորական գրքատունը մոցուեն Վարդապետը : Վս գրքատանը մէջ փնտրուելով Վարդապետ ամեն գրքերը, մէկ գիրք մը գտաւ որ մեծն Լեւոնապոլս թագաւորին տրուի էր քաղաքացւոց լեզուէն յունաց լեզու : Վս գրքէն՝ մեր ազգին պատմութիւնը միայն հանեց Վարդապետ ու Վաղարշակայ բերաւ Վաշիտ քաղաքը, յունարէն ու ասորի գրով :

Երբոր Վաղարշակ տեսաւ աս պատմութիւնը, այն-

ԳԼԳՂԻՒ

28 Ապրիլի 1919 թ.:

Մէկ մեծ վեճ մը ծագեցաւ մեր օրագրի մէջ, երբ զաղղ իսկան պատերազմի նաւերուն պատճառով: Ընդհանրապէս կառավարութիւնը կը խնդրէ որ զաղղ իսկան պատերազմի նաւերը չունենան, ու անդրապէս օրագրութիւնները միշտ կը գտնուին աս բանին համար, և մեծ փութով կը սպասեն թէ արդեօք ինչպէս ընելու են Վաղղ իսկան պաշտօնատարները: Եւ իսկապէս տեսնուած օրագրութեան գրածին նայելով՝ պաշտօնատարներուն զետեղումը թեանք վրայ ամենին տարակոյտ մը չունինք, թէ որ անկեղծութեամբ գրված է նէ յիշեալ օրագրութիւնը:

Մեր ծովային ուժը՝ առանց կեղծելու, երբորդ կարգին մէջ կը համարուի. մեզմէ առաջ կը սեպւին Մեծ Պոլսի Կարապաշի մէջ, ու Միտիալի Կարապաշի մէջ: Ընդհանրապէս մեզ: Ընդհանրապէս անանկ մէկ ատեն մը կը խնդրեն մեր մեծ նաւերուն կահ կարասիքը և զէնքերը վերնալը, որ Վաղղ իսկան մեծ օգտին համար՝ անշուշտ կը պարտաւորուի որ ալ աւելի զօրաւոր ըլլայ ծովու վրայ: Ընդհանրապէս կը խնդրեն այս բանը, բայց իրենց նաւահանգիստներուն մէջ անդադար կաշխատին նորանոր նաւեր շինելու, որոն համար Բաւարական և օրագրութիւնները գովութիւններ կուտան: Ընդհանրապէս ինչ որ անոնք կընեն, ու չէ թէ ինչ որ կընեն:

Կոստանդնուպոլսոյ զեհպան Մ. Գրիգորի կողմէն տեղը՝ Մ. Գրիգորի համար կը զրուցուի, որն որ երկար ատեն զեհպանի փոխանորդութիւն ըլլաւ Եւսեպիոսի մէջ:

ԱՆԳՂԻՒ

Քանի որ լորտ Բաւարական իր իշխանութիւնէն ինկաւ ու փիլ պաշտօնատարը անոր տեղը անցաւ, անդրապէս օրագրութիւնները արտաւայտ անհամբերութիւն մը կը ցուցուն Վաղղ իսկան ծովային գործերուն վրայ: Համարձակ կը խնդրեն որ

ունենալով՝ տեսնան թէ ինչ զեհ բաներ ըրած են անոնք, որոնց անունները նախատինքնորով կը յիշատակուին պատմութեան մէջ, ու զգոյշ կենան որ չըլլայ թէ իրենք ալ երբոր մեծնան ու ազգային գործերու մէջ զբաղուին, անոնց զգուշի ճամբուն հետեղ ըլլան:

Պատմութիւնը՝ ընդհանրապէս խօսելով, անանկ ազգու հայելի մըն է, որու մէջ հայրենասէր մարդիկ իրենց ունեցած առաքինութիւններուն գովութիւնը կարգաւոր անշուշտ կը յորդորեն որ կրկնապատկեն իրենց ջանքը, ալ աւելի հայրենասէր ըլլալու. նմանապէս պաշտօնատարները իրենց տէր եղող խոսովասէր մարդիկներն ալ իրենց դարձելի պատկերը տեսնալով՝ ազգատեսչներուն վրայ, որոնք ոտքի տակ առնելով հայրենասէր ըլլալու պարտաւորութիւնը՝ այնքան սոսկալի չարիքներու պատճառ եղած են, կամը չնան իրենց ընթացքէն ու բարբերին կը փոխեն:

Ընդամ մը Վաղղիս Բաւարականի առջին զեհքը ծրարած մարդ մը տարին որ ըժշկէ. ան ալ աս զեղը կարգաւորեց (թէրթիւ ըրաւ) որ ամեն օր անթարթ աչքով հային նայի: Ըստ խօսքը ըսողները ծիծաղեցան

զաղղ իսկան նաւերուն կարասիքները և զէնքերը վերցնելու և մեր նաւարաններուն մէջ բնաւ նաւ չի շինուի, այլ ամայի մնան: Բայց սակայն իրենք մեծ փութով կաշխատին իրենց նաւարանները կատարելագործելու, և նաւ շինելու նիւթերը հիւսիսէն լուս. ու բոլոր ջանքերն են աս է որ անդրապէս ծովային ուժը ամենին հիւսիսէն զեհադանց ըլլայ: Ընդհանրապէս ատենի մէջ կը խնդրէ մեր զօրութեան նաւադրութիւնը, որովհետեւ մեծ փութով իրեն ուժը հիւսիսէն ըլլայ է:

Պարսո կողմէ օրագրութիւնը նամակ մը հրատարակած էր անցած ամիս 16 թուականով. աս թուականին մէջ գրաւորներուն նայելով՝ Բաւարական կողմը Եւսեպիոսի մեր նոր զեհպանին հետ խիստ խօսքերով տեսութիւն մը ըրած է. կը հաստատէ ևս թէ աս երկու պաշտօնատարներուն խօսակցութիւնը ոչ միայն նաւերուն զէնքը վերցնելու վրայ, ու բայց նաւ Եւսեպիոսի վերաբերեալ գործքներուն ալ. որոնց համար անդրապէս պաշտօնատարը խիստ տաքնալով պատասխան տրեւր է, ըսելով որ՝ չի կրնար համբերել Մեծ Պոլսի Կարապաշի մէջ կառավարութիւնը՝ Եւսեպիոսի վրայ ևս պաշտօնատարներուն տիրապէս մը իրեն յատկացունէ, ինչու որ Եւսեպիոսի զեհադանք իշխանութիւնը Բաւարական Վրանը կը վերաբերի. նմանապէս չուզէր Մեծ Պոլսի, որ զաղղ իսկան այնքան բացարձակ իշխանութեամբ վարէին Մեծ Պոլսի կողմէն ծովուն մէջ:

Եւսեպիոսի նամակը՝ որուն ստորագրութիւնը Եւսեպիոսի հաւանական չէ, այսու ամենայնիւ քիչ մը խառնութիւն պատճառեց հատարակութեան մէջ: Եւսեպիոսի կառավարութիւնն ալ Մեծ Պոլսի Կարապաշի օրագրութեան միջոցաւ, յիշեալ նամակին ստու ըլլալը հրատարակեց որ ամենուն սիրտը հանդարտի:

Ընդհանրապէս գործառնութեանց հիմնական վիճակը զիտցողները՝ անհարկէն է որ հաւատան թէ լորտ Եւսեպիոսի այս կերպ խօսքեր ըսած ըլլայ: Եւսեպիոսի Մեծ Պոլսի երկէք օրէնք տալ Վաղղ իսկան, մանաւանդ ներկայ պարագաներուն մէջ. փութով տեղը կը նախանձի մեր կացութեանը Մեծ Պոլսի կողմէն ծովու վրայ, թէպէտ Եւսեպիոս ալ տրամ ըլլայ մեր քաղաքականութեանը (փոխութիւն) իր անցած տար

Վաղղիսի վրայ, ու ատուտուն ալ ծաղը ընելով սկսաւ հային նկատել: Բայց երբոր քանի մը օր շարունակ նայեցաւ, այնքան ատենի եղաւ անոր՝ իր զեհին այլանդակութիւնը, որ չի կրնար զամբերել՝ սկսաւ ինք իր ձեռքով ծրարած: Կողմը չտրուեց ջանք ընել, անանկ որ քիչ քիչ ուղղեցաւ իր գեղը:

Եւսեպիոս ալ խիստ հարկաւոր է մեր ազգին որ ստեպ կարգաւոր իր պատմութիւնը, ու թէ որ պատմասէր կամ անմիաբան է, երկպառակութեան սիրող է, կամ թէ ունի ուրիշ գեղ կրթութիւն, ջանք ընէ զանոնք սանձելու ու քիչ քիչ ուղղելու իր պատմութիւնները. պատմութեան մէջ յայտնի տեսնալով իր ծուռ գեղը՝ այսինքն անանկ մտութիւնները որ ատենօք հաղարումէ կ'ընեն հաստացնելու մեր ազգին, զգուշ անոնցմէ և հոգ տանի ազգասէր ու եղբայրասէր ըլլալու. չըլլայ որ իր խօսքը առաջ տանելու ու ինքը միայն մեծ սեպուելու ետեւ ըլլալով՝ ազգին փնտր մը հասցունէ, ու յաւիտենական նախատանաց արժանի ըլլայ:

Լան մեզի զեհ ըրած զաշխարհութեամբ. աղէկ զի տէ Մեծ Պոլսի, թէ ոչ միայն բան մը չի կրնար ընել մեզի հակառակ, այլ մեր անտարբեր մնալու ևս շատ սուղ կը նստի իրեն. ու իր պաշտօնատարները համարձակելու չեն երբէք Վաղղ իսկան զեհ հակառակ վարմունք մը ունենալու:

Ծովային սըր Եւսեպիոս (Եւսեպիոս) Վաղղիսի ծովային տեղը անշինելով, Մեծ Պոլսի կողմէն ծովու վրայ գտնուած Մեծ Պոլսի պատերազմական նաւերուն պիտի հրամայէ:

Կը հաստատուի որ՝ սըր Եւսեպիոս Վաղղիսի, լորտ Կոստանդնուպոլսի տեղը Կոստանդնուպոլսի զեհպան ընտրուած է:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳՂԻՒ

Եւսեպիոս, 17 Ապրիլի 1919 թ.:

Հաբար: Եւսեպիոսի մեր երկիրներուն լաւ տեսակները միշտ կուգին ու զինքն ալ հաստատ կը մնան. բայց միջակ ու վարնոց ապրանքները խիստ թուլ են ու զինքն ալ անուշով միայն են: Ընդհանրապէս տարի աս ատենը 58 շէլին էր հընտերթութիւնը, ու հիմակ 33 1/2 համարանքի մէջ:

Խաւիկ: Եւսեպիոս անշարժութեան մէջ է, բայց զինքնուն նոր փոփոխութիւն մը չեղաւ: Պրէզիդէն ու Եւսեպիոսի խաւիկ 40-45 շէլին է ըստ տեսակին, ու խիստ քիչ ապրանք կայ:

Բամպակ: Եւսեպիոս գործառնութիւններ եղան աս շաբաթ. բայց և այնպէս առջի զինքն հաստատ մնացին: 700 պալէայի չափ Սուրբ Բամպակ վաճառվեցաւ 4-5 1/2 ըստ տեսակին. ասկէ ի զատ ուրիշ պալէայի ծախքեր ալ եղան:

Եւսեպիոս: Եւսեպիոս գնոյ առնողներ շատ կան, բայց որովհետեւ մօտ օրերը 13318 սունտուկ աւազուղը ծախվելու է, անոր համար ամեն մարդ կըստասէ, ու գործառնութիւններ ալ չեն ըլլար հիմնական հիմայ:

Եւսեպիոս, 19 Ապրիլի 1919 թ.:

Բամպակ: Եւսեպիոս գործառնութիւններ եղան աս շաբաթ, թէ քաղաքի հարկաւորութեան համար, և թէ գուրսերէն եկած հրամանները կատարելու համար. աս պատճառով Միտիալի Կարապաշի միջակ տեսակ բամպակները քիչ մը բարձրացան: Եւսեպիոս հակառակ Պրէզիդէն բամպակները քիչ մը իջան. որովհետեւ շատ ապրանք կայ, ու գնոյ առնող ալ քիչ են: Եւսեպիոս 27, 120 պալէա զանազան տեսակ ծախվեցաւ, ու 3220 պալէա զուրսէն եկաւ:

ԳԼԳՂԻՒ

Հաբար, 21 Ապրիլի 1919 թ.:

Բամպակ: Եւսեպիոս շաբաթվան առջի օրերը բաւական գործառնութիւններ եղան. բայց ետքը կրկին առնուողը թուլացաւ, ու գնոյ առնողները ետ քաշվեցան. ինչու որ Եւսեպիոսի վրայ Եւսեպիոսի

Նոր լուրեր կը սպասէին սեպտեմբեր 4 թուով : Եւրեկ առաւօտ յիշեալ լուրերը առինք ու իմացանք թէ բամպակները քիչ մը իջեր են : Եւրեկ , բայց խիստ շատ ալ գործառնութիւններ եղեր են . ու հիմակուհիմայ շատ ապրանք չի մնացեր է : Եւրեկը փութեմէն եկած լուրերը լաւ են . առաւօտը մեծ շարժումներ մէջ է եղեր . նմանապէս Մէնչըստերէն կը գրեն թէ բաւական գործառնութիւններ կը լինեն . ու թէպէտեւ բամպակներուն գինները մի և նոյն են եղեր , բայց կը յուսացվի թէ կը բարձրանան քիչ ատենին մէջը : Սերջապէս թէ հոս և թէ Եւրեկը օրէ օր ապրանքը քրշվելու վրայ է :

Եւ շաբաթ քաղաքիս մէջը մտած ամեն տեսակ բամպակը՝ 4308 պալեա է . իսկ ծախվածներուն թիւը 6446 պալեա :

Մարտիլա , 27 Սեպտեմբեր :

Եւրեկ : Եւրեկ շաբաթ շատ թուլ էր . բայց աս օրերս բաւական առաւօտը եղան . 700 չուփալ Զայթիի ապրանք ծախվեցաւ 55 ֆունք յիսուն քիլոկրամը : Եւրեկ 200 չուփալ Կոնյուրի՝ 61 ֆունք , ու 58 չուփալ Զալանի՝ 67 1/2 :

Շաբաթ : Կոնյուրի , ու օրէ օր գինները բարձրը նայու վրայ են : 870 սունտով Զալանայի թրխալ գոյն ապրանք վաճառվեցաւ 30 ֆունք յիսուն քիլոկրամը , համբարանոցին մէջը . նմանապէս 140 սունտով Զալանայի ճերմակ շաբաթ ծախվեցաւ 42 ֆունք , ևս համբարանոցին մէջը :

Սապոն : Մի և նոյն վիճակի մէջ կը գտնուի , ու գինները միշտ հաստատ են , թէպէտեւ շատ գնոյ առնող չի կայ : Եւրեկ շաբաթ 700 սունտով դեղնագոյն սապոն ծախվեցաւ 48 1/2-50 ֆունք . ու 200 սունտով ճերմակ՝ 57-58 ֆունք , յիսուն քիլոկրամը :

Բամպակ : Միացեալ Եւրոպայի գիններուն բամպակը կը կուգի ու բաւական գործառնութիւններ եղան հաստատ գիններով : Բանի որ Եւրոպայի երեւելի քաղաքներուն մէջը եղած բամպակները կը քիչնան , այնքան ալ ապրանք ունեցողները բարձր գիններով կուղին վաճառել : Բայց և այնպէս հիմակուհիմայ հարկաւոր եղած բամպակէն աւելի , ապրանք կայ Եւրոպա . անոր համար չենք յուսար թէ գինները բարձրանան . սակայն թէ որ Եւրոպայի նոր հունձը քիչ ըլլալու ըլլայ , ան ատենը անշուշտ գինները կիլէն ամեն տեսակ բամպակներուն : Բայց տալ կալին ասոր վրայօք եղած լուրերը հաստատ չեն :

Մետաքս : Թէպէտեւ աս շաբաթ 150 պալեա զանազան տեսակ մետաքս եկաւ , բայց և այնպէս գրեթէ խիստ քիչ առաւօտը եղաւ . միայն քանի մը պալեա Պարսկաստանի ապրանք ծախվեցաւ 14-15 ֆունք կէս քիլոկրամը ըստ տեսակին . քանի մը պալեա Պաքիստի 14 ֆունք ու քանի մը Եւրոպայի մետաքս՝ 13 ֆունք : Եւրեկ քիչ ծախք ըլլալուն պատճառով ապրանք ունեցողներուն վար գինով չի տալին է :

Օփուրիա , 17 Նոյեմբեր :

Մեր հոգի թիւով տրւած ծանօթութիւններէն ի վեր , քիչ փոփոխութիւն եղաւ քաղաքիս առաւօտը :

Եւրեկ վրայօք . անոր համար շատ լուրեր չունինք տալու աս անգամ :

Սուսամ : Եւրեկ կուգի ու գինները աստիճանաբար օրէ օր կը բարձրանան . ապրանքը նաեւ մէջը աւանդելու պայմանով բոլոր ծախքը վաճառողին վրայ , 55 1/2 զուռուշ քիլէն գնոյ առին : Եւրեկ թէ քիչ օրվան մէջ աս գինը ալ աւելի բարձրանալու յոյս կայ :

Տորոն : Եւրեկ ապրանքը անգաղար կը ծախուի : Պալսըրու ապրանքը 250-252 զուռուշի առնող կայ . Բարամանին՝ 220-240 ըստ տեսակին :

Բուրգ : Եւրեկ ապրանք կայ քաղաքիս մէջը , ու անպակաս ամեն օր կուգան դուրսերէն . աս օրվան գինները ապրանքին արժանաւորութեանը նայելով 185-215 զուռուշ են : Եւրեկ գինները իջնալու ալ չըլլան , բարձրալու յոյս չի կայ հիմակուհիմայ :

Նիւհիլ : Եւրեկ փոփոխութիւն չեղաւ . 33-34 զուռուշ օխան ծախող միշտ կը գտնուի :

Սե Զամի : Թիւրքիին՝ 19-20 զուռուշի իջաւ խանութարը :

Եւրեկ : Եւրեկ շաբաթ 40-50 սեփէթի չափ գնոյ առաւ քաղաքիս երեւելի վաճառական մը , բայց տալ կալին ապրանքը չի քաշեցաւ : Բանի թէպէտեւ զաղտուկ է , բայց կը հաստատուն թէ 72 1/2 զուռուշի աւելի է չեքին :

Սակամանի (մահմուդէ) : Եւրեկ տեսակ լաւ ապրանք խիստ քիչ կայ ու 280 զուռուշ կարծէ . երկրորդ տեսակը՝ ապրանքին արժանաւորութեանը նայելով 150-230 զուռուշ է օխան :

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Հանգուցեալ Տէր Յովհան Սարգսյանին Ոսկի Դար անուն նորատիպ գիրքին որոշեալ գինը՝ 20 զուռուշ է , ու կը գտնուի Եւրեկ Սարգսյանի գրադարանում ու Կոստանդնուպոլիս Բէշտամաճեան յարգի Գեորգ աղային գրատունը , որ է Եւրեկ ալմըն Նիւհիլ քաղաքի խանը : Եւրեկ չափաբերական աշխատասիրութիւնը , որ Հայաստանին Ոսկի Դարուն այսինքն՝ անմեղութեամբ ժամանակին վրայօք գեղեցիկ ու բանաստեղծական ոճով կը խօսի , 470 երես է չորս ծալ պատաւական թղթի վրայ . ասկէ ի վատ հեղինակին համառօտ վարքն ալ աս գործին առջը գրված է : Եւրեկ անքան որ բոլոր հայագի ուսումնասիրները , մանաւանդ զմեղեցիկները՝ փափագունօք գնոյ առնեն պիտի իրենց հանգուցեալ վարժապետին շինած գիրքէն , որուն ուսումնական երախտիքը յիշուի խիստ շատ եղաւ քաղաքիս հայագի բնակիչներուն վրայ :

Պ. Օտարիա Լամպիսի , նախկին ուսուցիչ , յուռնարէն լեզուի սուրբ Սարգսյանի վարժարանին , բանասիրական տեսակ մը տպել կուտայ ամիսը անգամ մը՝ յուռնարէն հասարակ լեզուաւ , բայց ընտիր ոճով գրուած , որով մէջ զանազան հարկաւոր գիտելիքներ կան : Ուստի կը յուսանք անշուշտ որ յոյն դպրութեան տեղեկութիւն ունեցող հայագի ուսումնականները կը հաճին յիշեալ աշխատասիրութեանը ստորագրելու , ուսկից շատ մեծ օգուտներ կրնան քաղել :

Տարեկան ստորագրութեան գինը՝ Եւրեկ 30 զուռուշ է , ուրիշ քաղաքներուն՝ 40 :

ՍԻՆԵՆՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Որուն մինակ նպատակը Հայոց ազգին ուսումնական յառաջդիմութիւնն է , և մասնաւորապէս Օփուրիոյ սուրբ Սարգսյանի վարժարանը ալ աւելի ծաղկեցընելու հարկաւոր եղած գիրքեր և ուսումնական գործիքներ Եւրոպայէն բերել տալով , ու նոր գաստատներ կարգելով , մանաւանդ Եւրոպայէն գրութեան , Ֆիզիկայի , Լեզուաբանի և Ուրուագրութեան (բէսիմ) :

Եւրեկութեան անունը Սինեկայ ընկերութիւն գրեւոր ծախս գաղափար , ի յիշատակ այն երեւելի դպրատուններուն , որոնք մեր սուրբ թարգմանիչներուն Սահակայ և Սարգիսի ժամանակը Սինեկայ Եւրոպայէն մէջը շինվելով հետզհետէ ծաղկեցան . մանաւանդ ու թերթի գործուն մէջ մեծ համբաւ ստացան : (տես Հնախօս , Հայաս . ք , 87)

Սինեկայ ընկերութեան հիմնադիր և պաշտպանները թիւստու մեծապատիւ և ազգասէր ազանները ըլլալով , յիշեալ ընկերութեան կառավարիչին ընտրութիւնը առանց ընդգիմութեան միշտ անոնց հայրենասէր խնամոցը յանձնեալ է ըստ ամենայն մասին . ուստի յիշեալ Սինեկայ ընկերութեան խնդրանքը Վալիա Գ. Պալատաւորները զմեզու վերադասուց ընտրվեցաւ :

Տարեկան ստորագրութեան գինը՝ Սինեկայ ընկերութեան անգամ գրվելու համար՝ 50 զուռուշ է կանխիկ հատուցանելու . ու ամեն իրեք ամիս նոր ստորագրվողներուն անունները օրագրութեան միջոցով հրատարակվելու է :

Սինեկայ փափագի ասանկ ազգասիրական գործի մը մասնակից ըլլալ՝ ամեն քաղաք կրնայ ստորագրվել , Եւրոպայի Եւրասիական յարգի գործակալներուն գրատունը :

ԱՐՇԱՆՈՅՍ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ . Եւ Օրագիրը շաբաթը անգամ մը կը տրվի :

Տարեկան ստորագրութեան գինը՝ 120 զուռուշ է , կանխիկ . ու որ ուզէ կրնայ ստորագրվել :

Եւրեկ՝ օրագրութեան տպարանը : Պօլիս՝ Եւրեկ խանը Եւրեկի Սաւալանեան Դաւիթ աղային գրատունը :

Պարոտ՝ Բապաքճեան Սաւալանեան Դաւիթ աղային մաղաղան :

Եւրեկ քաղաքիս Եւրեկանի Սարգսյան աղային մաղաղան :

Յովհան (Եւրեկ) մեծապատիւ՝ Սարգսյան Եւրեկի գրատունը :

Թիւստ՝ Եւրեկան Եւրեկի աղային գրատունը :

Եւրեկ՝ Յակոբ ճանաչեալ աղայ Սարգսյանի մաղաղան : Տիւրքիէն Եւրեկ Սարգսյանի մաղաղան :

Եւրեկ՝ Պարոտ Եւրեկանի մաղաղան :

Եւրեկ՝ Եւրեկի աղայ եւրեկի մաղաղան :

Պարոտ՝ Եւրեկի աղային թարգման աղայ Սինեկային տունը :

Եւրեկ՝ Եւրեկան Եւրեկանի Յակոբ աղային վաճառատունը :

Պարոտ՝ յարգի պարոտի Եւրեկի որդեգր և ընկերաց վաճառատունը :

Սինեկայ փափագի մասնաւոր բան մը տպել տալ Եւրոպայի Եւրասիական մէջ՝ 40 փարայ հատուցանելով ամեն մէկ տողին համար . թէ որ տպվելու բանը արժանաւոր համարի օրագրութեան վերադասուց :

Եւ ՏՊԱՐԱՆԻ ՍՏԵՓԵՆԱՅԻՆ ՊԵՊՈՒՆԵՆ :